

"Kudret hem basittir, hem nâmütenâhidir, hem zâtîdir. Mahall-i taallûk-u kudret ise, hem vasıtasız, hem lekesiz, hem isyansızdır." Burayı devamıyla izah eder misiniz?

İlâhî kudret için üç ayrı sıfat sayılıyor ve **"Öyle ise, o kudretin dairesinde büyük küçüğe karşı tekebbürü yok. Cemaat ferde karşı rüchanı olamaz. Küll cüz'e nisbeten, kudrete karşı fazla nazlanamaz."** cümlesiyle o kudretin nazarında büyükle küçüğün, azla çoğun, cemaatle ferdin farkı olmadığı beyan ediliyor.

Kudretin terkip olmadığını, yani bir şeylerin bir araya gelmesiyle meydana gelmeyip doğrudan Zât-ı İlâhîye bağlı bir sıfat olduğunu ifade eder. Terkipler bölünüp parçalanırlar, Allah'ın kudreti ise bundan münezzehtir.

Nâmütenâhi, sonsuz demektir. Kudretin sonsuz olması, daha önce de izah edildiği gibi, ne kadar eşya yaratırsa yaratsın Allah'ın kudretinde hiçbir noksanlık olmayacağı mânâsındadır. Bilindiği gibi, sonu olan ve sınırlı olan kudret, ancak mahlûk kudretidir. Bu kudretle bir iş yapıldığında kudrette azalma olur. İş arttıkça güç de azalır ve bir noktadan sonra hiçbir iş yapılamaz hale gelinir. Sonsuz kudret için böyle bir şey düşünülemez.

"Kudret-i İlâhiye zâtîyedir, acz tahallül edemez." hükmünce İlâhî kudrete, onun zıddı olan aczin giremeyeceği, bu kudret için az ile çoğun, büyükle küçüğün, küll ile cüz'ün, küllî ile cüz'înin farkı olmadığı ifade edilmişti.

"Mahall-i taallûk-u kudret ise, hem vasıtasız, hem lekesiz, hem isyansızdır."

Mahall-i taallûk-u kudret, yani o kudretin iş gördüğü saha Allah'ın kendi mülküdür ve kudretin faaliyet göstermesi için hiçbir vasıtaya ihtiyaç yoktur, icraatını doğrudan yapar.

Lekesiz kelimesi, kudretin icraat yaptığı sahalarda bunu engelleyecek bir kusur, bir noksanlık olmadığını, isyansız kelimesi de o kudretin tasarrufatına hiçbir varlığın karşı çıkamadığı mânalarını hatıra getiriyor.

İnsanlar ve cinler bu dünya imtihanının bir gereği olarak, kelam sıfatından gelen emirleri dinleme konusunda serbest bırakılmışlardır, ama irade ve kudret sıfatlarından gelen emirlere her mahlûk tam olarak itaat eder, isyan söz konusu olamaz.